

DE EENZAAMHEID VAN DE PRIEMGETALLEN

Paolo Giordano

*De eenzaamheid van
de priemgetallen*

Vertaling Mieke Geuzebroek
en Pietha de Voogd

2009

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een werkbeurs
van het Fonds voor de Letteren

Cargo is een imprint van uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2008 Paolo Giordano

Copyright Nederlandse vertaling © 2009 Mieke Geuzebroek en

Pietha de Voogd; de vertalers hebben in overleg met de auteur

enkele wijzigingen in de tekst aangebracht.

Oorspronkelijke titel *La solitudine dei numeri primi*

Oorspronkelijke uitgever Arnoldo Mondadori

Editore S.p.A., Milano

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie Mirjan van der Meer

Foto auteur Simone Mottura (www.simonemottura.it)

Vormgeving binnenwerk Adriaan de Jonge

Druk Hooiberg, Deventer

ISBN 978 90 234 3496 2

NUR 302

www.uitgeverijcargo.nl

Voor Eleonora,
omdat ik het je
stilzwijgend had beloofd

De rijk versierde japon van haar oude tante
sloot perfect om het ranke figuur van
Sylvie, die me vroeg hem voor haar dicht te knopen.
‘Hij heeft gladde mouwen,’ zei ze, ‘wat een
bespottelijk geval!’
GÉRARD DE NERVAL, *Sylvie*, 1853

De sneeuwengel
(1983)

I

Alice Della Rocca haatte de skiessen. Ze haatte de wekker die ook in de kerstvakantie om half acht 's morgens afging en haar vader die haar tijdens het ontbijt aanstaarde en onder tafel zenuwachtig met zijn been op en neer wipte, alsof hij wilde zeggen vooruit, schiet op. Ze haatte de wollen maillot die in haar dijen prikte, de skiwanten waarin ze haar vingers niet kon bewegen, de helm die haar wangen platdrukte en het gespje dat in haar kaak stak, en dan die skischoenen die altijd te strak zaten en waarmee ze liep als een gorilla.

‘Nou, drink je die melk nog op of niet?’ zei haar vader voor de zoveelste keer.

Alice werkte een paar slokken gloeiend hete melk weg, waaraan ze eerst haar tong en toen haar slokdarm en maag brandde.

‘Zo, en vandaag laat je zien wie je bent,’ zei hij.

Wie ben ik dan? dacht ze.

Daarna duwde hij haar, als een mummie ingepakt in haar groene skipak vol vaantjes en lichtgevende sponsorschriften, de deur uit. Het was op dat uur tien graden onder nul en de zon was niet meer dan een schijf van net iets grijszer grijs dan de mist die alles omhulde. Alice voelde de melk in haar maag klotsen, terwijl ze met haar ski's over haar schouder in de sneeuw wegzakte, want totdat je zo goed bent dat iemand anders ze voor je draagt, moet je je ski's zelf dragen.

‘Hou de achterkant naar voren, anders vermoord je nog iemand,’ zei haar vader.

Aan het eind van het seizoen kreeg je van de skiclub een speld met sterretjes erop. Elk jaar een sterretje meer, vanaf dat je vier was en groot genoeg om het zitje van de sleeplift tussen je benen te laten duwen, tot je negen was en je er zelf op kon gaan zitten. Drie zilveren sterren en daarna nog drie gouden. Elk jaar een speld om je duidelijk te maken dat je weer wat verder was en een stap dichterbij de wedstrijden, die Alice de stuipen op het lijf joegen. Ze was er nu al mee bezig, terwijl ze nog maar drie sterren had.

Om precies half negen, als de skistations opengingen, moest ze bij de stoeltjeslift zijn. De rest van het klasje stond er al, in een soort kring, als een regiment soldaatjes ingepakt in hun uniform en stram van de kou en de slaap. Ze prikten hun skistokken in de sneeuw en leunden erop, het uiteinde onder hun oksels geklemd. Met die naar beneden bungelende armen leken het net vogelverschrikkers. Niemand had zin om te praten, Alice al helemaal niet.

Haar vader gaf twee veel te harde tikken op haar helm, alsof hij haar stevig in de sneeuw wilde planten.

‘Geef ze van katoen. En denk eraan: gewicht naar voren, begrepen? Gewicht-naar-vo-ren,’ zei hij.

Gewicht naar voren, antwoordde de echo in Alices hoofd.

Daarna liep hij weg, blazend in zijn handen die hij als een kommetje voor zijn mond hield; hij zou zo weer lekker warm binnen zijn krant zitten lezen. Nog twee stappen en de mist verzwolg hem.

Alice liet haar ski's onhandig in de sneeuw vallen: als haar vader het had gezien, had hij haar waar iedereen bij was op haar donder gegeven. Voordat ze haar skischoenen in de bindingen klikte, sloeg ze met haar skistok tegen de zolen om de sneeuwklonters los te krijgen.

Ze moest eigenlijk nu al plassen. Ze voelde het op haar blaas drukken, alsof er een speld in haar buik stak. Ze zou het vandaag ook weer niet kunnen ophouden, dat wist ze zeker.

Elke ochtend hetzelfde liedje. Na het ontbijt sloot ze zich op in de wc en perste en perste om alles eruit te plassen. Ze bleef net zo lang op de wc haar buikspieren zitten aanspannen tot ze steken in haar hoofd kreeg van de inspanning en het leek alsof haar oogballen uit hun kassen zouden floepen, als het vruchtvlees van een druif uit zijn vel, wanneer je erin knijpt. Ze zette de kraan helemaal open zodat haar vader de geluiden niet zou horen. Ze perste met gebalde vuisten om ook de laatste druppel eruit te krijgen.

Zo bleef ze zitten tot haar vader op de wc-deur bonsde en schreeuwde hé, jongedame, komt er nog wat van of moeten we vandaag soms ook weer te laat komen?

Het hielp allemaal toch niks. Als ze aan het eind van de eerste stoeltjeslift was, moest ze altijd al zo nodig dat ze genoodzaakt was haar ski's los te maken, een eindje verderop in de verse sneeuw te hurken en net te doen alsof ze haar skischoenen strakker deed, terwijl ze intussen plaste. Ze maakte een bergje sneeuw rond haar tegen elkaar geklemde benen en plaste in haar broek. In haar skipak, in haar maillot, terwijl de rest van het klasje naar haar keek en Eric, de skileraar, zei we moeten weer eens op Alice wachten.

Wat een opluchting, dacht ze elke keer als ze het lekker warme vocht langs haar verkleumde benen voelde lopen.

Het zou echt een opluchting zijn, dacht Alice, als ze niet allemaal naar me stonden te kijken.

Ze gaan het een keer merken.

Ik laat een keer een gele plek in de sneeuw achter.

Dan lachen ze me allemaal uit, dacht Alice.

Een van de ouders liep naar Eric toe en vroeg of het die dag nou niet te veel mistte om naar boven te gaan. Alice spitste hoopvol haar oren, maar Eric toverde zijn perfecte glimlach tevoorschijn.

‘Het mist alleen hier,’ zei hij. ‘Boven is het strakblauw. Kom, we gaan naar boven.’

Alice zat samen met Giuliana, de dochter van een van haar vaders collega’s, in de stoeltjeslift. Ze praatten niet onderweg. Ze vonden elkaar niet aardig en ook niet onaardig. Ze hadden niets gemeen, behalve dat ze allebei op dat moment niet daar wilden zijn.

Het enige geluid was de wind die tegen de top van de Fraiteve zwiepte, ritmisch onderbroken door het getik van de staalkabel waar Alice en Giuliana aan hingen, met hun kin diep in de kraag van hun jack om zich aan hun eigen adem te warmen.

Het is gewoon de kou, je hoeft niet echt, zei Alice almaar bij zichzelf.

Maar hoe dichter ze bij de top kwamen, hoe meer de speld in haar buik in haar vlees boorde. Nee, er was meer aan de hand. Misschien was het deze keer nog iets ergers.

Nee, het is gewoon de kou, het kan niet dat je nu alweer moet. Je bent net geweest, kom op.

Er borrelde een bel zure melk omhoog, helemaal tot in haar strot. Walgend slikte Alice hem weg. Ze moest echt nodig, ze moest ontzettend nodig.

Nog twee stops voor we bij de berghut zijn, dacht ze. Zo lang kan ik het niet ophouden.

Giuliana klapte de veiligheidsbeugel omhoog en ze schoven allebei met hun achterwerk wat naar voren om af te kunnen stappen. Toen haar ski’s de grond raakten, zette Alice zich met haar hand af om uit het stoeltje te wippen.

Er was niet meer dan twee meter zicht, hoezo strak-

blauw. Alles wit, alleen maar wit, boven, onder en opzij. Het was alsof je in een laken was gewikkeld. Het was precies het tegenovergestelde van het donker, maar Alice was er even bang voor.

Ze gleed naar de rand van de piste om een bergje verse sneeuw te zoeken waar ze de boel kon laten lopen. Haar darmen maakten net zo'n geluid als de afwasmachine die net wordt aangezet. Ze keek om. Ze zag Giuliana niet meer, dus kon Giuliana haar ook niet zien. Ze krabbelde een paar meter de helling op, haar ski's in een V, zoals het moest van haar vader sinds hij het in zijn hoofd had gezet om haar te leren skiën. Vierendertig keer per dag de kinderpiste op en af. Stapje voor stapje tegen de helling op naar boven en naar beneden in de ploeg, want het was geldverspilling om voor één enkele piste een skipas te kopen, en bovendien trainde ze zo ook haar benen.

Alice maakte haar ski's los en deed nog een paar stappen. Ze zakte met haar skischoenen tot halverwege haar kuiten in de sneeuw.

Eindelijk zat ze. Ze hield haar adem niet meer in en ontspande haar spieren. Een aangename siddering voer door haar hele lichaam en eindigde in haar tenen.

Het kwam vast door de melk, ja, het kwam zeker door de melk. Het kwam vast doordat ze op meer dan tweeduizend meter in de sneeuw zat en half bevroren billen had. Dit was haar nog nooit overkomen, tenminste niet zolang ze zich kon herinneren. Nooit, niet één keer.

Ze deed het in haar broek. Niet alleen plas. Nee. Alice poepte in haar broek, om precies negen uur op een ochtend in januari. Ze poepte in haar onderbroek en merkte het niet eens. In elk geval niet tot ze Eric hoorde roepen, ergens in die muur van mist.

Ze sprong overeind en op dat moment voelde ze iets

zwaars in het kruis van haar broek. Onwillekeurig greep ze naar haar billen, maar door haar want voelde ze niets. Dat hoefde ook niet, ze wist toch al wat er was gebeurd.

Wat moet ik nou doen? vroeg ze zich af.

Eric riep haar opnieuw. Alice reageerde niet. Zolang ze daarboven bleef, zou de mist haar aan het zicht onttrekken. Ze kon de broek van haar skipak naar beneden doen en zich zo goed en zo kwaad als het ging met sneeuw afvegen, of ze kon naar Eric gaan en in zijn oor fluisteren wat er was gebeurd. Ze kon ook zeggen dat ze terug moest naar het dorp omdat haar knie pijn deed. Of zich nergens wat van aantrekken, gewoon gaan skiën en ervoor zorgen dat ze steeds de laatste in de rij was.

Maar ze bleef zitten, veilig in de mist en zonder een vin te verroeren.

Eric riep haar voor de derde keer. Harder nu.

‘Ze is vast al naar de skilift gegaan, die sukkel,’ reageerde een jongetje in haar plaats.

Alice hoorde ze door elkaar roepen. Eentje zei laten we gaan en een ander ik krijg het koud van dat stilstaan. Ze konden pal onder haar staan, een paar meter van haar vandaan, maar voor hetzelfde geld nog bij het eindpunt van de stoeltjeslift. Geluiden zijn verraderlijk, ze weerkaatsen tegen de bergen, worden gedempt door de sneeuw.

‘Dat stomme kind... Ik ga kijken,’ zei Eric.

Alice voelde de gore derrie langs haar dijen naar beneden lopen en telde tot tien om te voorkomen dat ze ging kotsen. Bij tien aangekomen begon ze opnieuw en telde door tot twintig. Er was nu helemaal niets meer te horen.

Ze pakte haar ski's en droeg ze onder haar arm naar de piste. Het duurde even voor ze doorhad hoe ze ze moest neerleggen om dwars op de berg te staan. Met zo'n mist heb je geen idee welke kant je op staat.

Ze gespte haar skischoenen vast en klikte ze in de bindingen. Daarna deed ze haar skibril af en spuugde erin, want hij was beslagen.

Ze kon best alleen naar beneden skiën. Het kon haar niets schelen dat Eric haar op de Fraiteve aan het zoeken was. Ze wilde die vieze poepmaillot geen minuut langer dan nodig aan haar lijf hebben. Ze dacht na over de route. Ze was nog nooit alleen afgedaald, maar ach, ze hadden alleen maar de stoeltjeslift genomen en ze had die piste wel honderd keer gedaan.

Ze ging in de ploeg staan, dat was veiliger, en met haar benen wijd leek het ook alsof ze van onderen minder onder de derrie zat. Net de dag ervoor had Eric tegen haar gezegd als ik je nog één keer een bocht zie maken in de ploeg, dan bind ik je enkels bij elkaar, verdomd als 't niet waar is.

Eric mocht haar niet, dat wist ze wel zeker. Hij vond haar een schijtebroek. En al met al gaven de feiten hem gelijk. Eric mocht haar vader ook niet, want die vuurde aan het eind van de les altijd miljoenen vragen op hem af. Hoe doet onze Alice het, gaan we al vooruit, hebben we al een kampioene, beginnen de wedstrijden al en ga zo maar door. Eric staarde dan altijd naar een punt achter Alices vader en antwoordde ja, nee of liet een langgerekt hmmm... horen.

Alice zag het hele tafereel op haar mistige bril aan zich voorbijtrekken, terwijl ze heel langzaam afdaalde. Ze kon niet verder zien dan de punten van haar ski's. Pas toen ze op verse sneeuw terechtkwam, begreep ze dat het tijd was om bochtjes te gaan maken.

Om zich minder alleen te voelen begon ze een liedje te neuriën. Nu en dan wreef ze met haar want onder haar neus om het snot weg te vegen.

Gewicht naar achteren, afzetten met je skistok en draaien. Hang in je schoenen. Nu je gewicht naar voren, begre-

pen? Ge-wicht-naar-vo-ren, hoorde ze Eric en haar vader om beurten dreunen.

Haar vader zou woest zijn. Ze moest een leugen bedenken. Een goed verhaal zonder hiaten of tegenstrijdigheden. Ze peinsde er niet over om hem te vertellen wat er echt gebeurd was. De mist, natuurlijk, het kwam door de mist. Ze skiede achter de anderen aan op de piste van de reuzenslalom, en toen was haar skipas opeens van haar jack gewaaid. Nee, toch maar niet, je skipas kon er niet zomaar afvliegen. Je moest wel hartstikke gek zijn om hem te verliezen. Dan maar haar das. Haar das was er afgevloegen en zij was een eindje teruggegaan om hem te zoeken en de anderen hadden niet op haar gewacht. Zij had ze wel honderd keer geroepen, maar geen reactie, ze waren verdwenen in de mist en toen was ze naar beneden geskied om ze te zoeken.

En waarom ben je toen niet weer naar boven gegaan? zou haar vader vragen.

Ja, waarom niet? Bij nader inzien was het toch beter als ze haar skipas verloor. Ze was niet weer naar boven gegaan omdat ze geen skipas meer had, en van de man van de skilift mocht ze niet meer omhoog.

Alice glimlachte, ze was tevreden met haar verhaal. Er was geen speld tussen te krijgen. Ze voelde zich niet eens meer zo vies. Dat spul droop niet meer langs haar benen.

Waarschijnlijk is het bevroren, dacht ze.

De rest van de dag zou ze lekker voor de tv hangen. Ze zou gaan douchen en schone kleren aantrekken en haar voeten in haar harige sloffen steken. Ze zou het de hele dag lekker warm hebben gehad, als ze tenminste even had opgekeken van haar ski's, net lang genoeg om de oranje strook met *Piste gesloten* te zien. Ja, haar vader zei het keer op keer, je moet leren kijken waar je naartoe gaat. En als ze

er maar aan had gedacht dat je op verse sneeuw je gewicht niet naar voren moest plaatsen, en als Eric een paar dagen eerder haar bindingen maar beter had afgesteld en als haar vader maar had doorgedramd met zijn Alice weegt maar achtentwintig kilo, zitten ze niet te strak zo?

Ze maakte niet eens zo'n enorme duik. Een paar meter maar, net genoeg om haar maag omhoog te voelen komen en de grond onder haar voeten te voelen verdwijnen. En daar lag Alice al plat op haar neus, haar ski's in de lucht, recht omhoog in de sneeuw; en dat kon haar kuitbeen niet hebben.

Het deed niet eens zo veel pijn. Ze voelde eerlijk gezegd bijna niets. Alleen de sneeuw die onder haar das en in haar helm was gekropen en een branderig gevoel gaf op haar huid.

Het eerste wat ze bewoog, waren haar armen. Toen ze kleiner was en het had gesneeuwd als ze wakker werd, pakte haar vader haar dik in en ging met haar naar beneden. Ze liepen naar het midden van de binnenplaats, telden hand in hand een twee drie en lieten zich tegelijkertijd met hun volle gewicht naar achteren vallen. Dan zei haar vader nu moet je de engel doen en dan bewoog Alice haar armen op en neer. En als ze daarna opstond en naar haar afdruk in de verse sneeuw keek, leek die sprekend op het silhouet van een engel met gespreide vleugels.

Alice deed de engel in de sneeuw, zomaar, zonder enige aanleiding, alleen om zichzelf te bewijzen dat ze nog leefde. Ze wist haar hoofd opzij te draaien en weer te gaan ademen, al leek het alsof de lucht die ze inademde niet helemaal precies kwam waar hij wezen moest. Ze had het vreemde gevoel dat ze niet wist hoe haar benen lagen. Het uiterst vreemde gevoel dat ze er niet meer waren, haar benen.

Ze probeerde op te staan, maar dat ging niet.

Zonder die mist zou iemand haar van bovenaf waarschijnlijk hebben gezien. Een groene vlek op de bodem van een kloof, vlak bij de plek waar in de lente weer een beekje zou stromen en bij het eerste warme weer bosaardbeitjes groeiden, die als je lang genoeg wachtte zo zoet werden als snoepjes en waar je met een dag plukken een heel mandje mee kon vullen.

Alice riep om hulp, maar haar ijle stemmetje ging verloren in de mist. Ze probeerde opnieuw op te staan, of zich op z'n minst om te draaien, maar het lukte van geen kant.

Haar vader had haar verteld dat mensen die doodvriezen het vlak voordat ze het loodje leggen ontzettend warm krijgen en zich dan vanzelf uitkleden, en dat daarom bijna alle mensen die doodgaan van de kou worden gevonden met alleen hun onderbroek aan. Die van haar was nog vies ook.

Ze begon nu ook het gevoel in haar vingers te verliezen. Ze deed een van haar wanten uit, blies erin en stak toen haar gebalde vuist erin om hem op te warmen. Ze deed met haar andere hand hetzelfde. Ze herhaalde die belachelijke actie twee, drie keer.

Wat je nekt, zijn je ledematen, zei haar vader altijd. Tenen, vingers, neus, oren. Het hart probeert uit alle macht het bloed voor zichzelf te houden en laat de rest bevriezen.

Alice stelde zich voor hoe haar vingers blauw werden en daarna, langzaam, ook haar armen en benen. Ze dacht aan haar hart dat steeds harder pompte en probeerde alle warmte die over was vast te houden. Ze zou zo stijf worden dat als er een wolf langskwam, hij haar arm zou verbrijzelen louter door eroverheen te lopen.

Ze zijn me vast aan het zoeken.

Zouden er echt wolven zijn?

Ik voel mijn vingers niet meer.

Had ik maar geen melk gedronken.

Gewicht naar voren, dacht ze.

Welnee, wolven houden een winterslaap.

Eric is vast woedend.

Ik wil niet aan die wedstrijden meedoen.

Klets geen onzin, je weet best dat wolven geen winterslaap houden.

Haar gedachten werden steeds onlogischer en draaiden steeds meer in kringetjes rond. Langzaam zakte de zon achter de Chaberton, alsof er niets aan de hand was. De schaduw van de bergen viel over Alice en de mist werd helemaal zwart.

De wet van Archimedes
(1984)

